

Tilburg University

Review of the book *De financiering van het middellange exportkrediet voor kapitaalgoederen*, A. de Jong, 1960

Scheffer, C.F.

Published in:
Maandschrift Economie

Publication date:
1960

[Link to publication in Tilburg University Research Portal](#)

Citation for published version (APA):

Scheffer, C. F. (1960). Review of the book *De financiering van het middellange exportkrediet voor kapitaalgoederen*, A. de Jong, 1960. *Maandschrift Economie*, 25(1), 52-54.

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

B O E K B E S P R E K I N G

SCHETS VAN KARAKTER EN PROBLEMATIEK VAN DE AGRARISCHE ECONOMIE, door Dr. J. Horring, uitgever De Erven F. Bohn N.V., Haarlem, 16 blz.

Dat Horring bij de aanvaarding van het ambt van buitengewoon hoogleraar in de agrarische economie aan de Universiteit van Amsterdam het karakter en de problematiek van dit vlak als onderwerp van zijn inaugurale rede koos lag wel enigszins voor de hand. Hij was namelijk de eerste die de leerstoel in agrarische economie, welke aan deze Universiteit was gesticht, ging bezetten.

Horring gaat allereerst in op het karakter van de landhuishoudkunde, welk vak van 1815 tot 1878 aan verschillende universiteiten en sedert 1904 aan de Landbouwhogeschool van Wageningen werd gedoceerd. Daarna tracht hij de plaats van de agrarische economie in de economische wetenschappen aan te geven. Hij komt hierbij tot de conclusie dat de agrarische economie een deelwetenschap is van de economie en haar eigen plaats ontleent aan de min of meer specifieke economische vraagstukken, aan de landbouw verbonden. De agrarische bedrijfseconomie, in het Engels meestal „farm management” genoemd, beschouwt Horring als een onderdeel van de agrarische economie, dat zich echter minder goed leent voor een diepgaande behandeling in een economische faculteit, daar voor een vruchtbare behandeling van de landbouw-bedrijfsleer een zekere landbouwkundige kennis vereist is.

De min of meer gemeenschappelijke eigen karaktertrekken welke de economische vraagstukken in de agrarische sector bezitten - welke karaktertrekken het bestaansrecht van een leerstoel in agrarische economie motiveren - wortelen volgens Horring in de eigenaardigheden van het agrarisch aanbod en van de vraag naar agrarische produkten. Zij komen vooral tot uiting in de prijsvorming, de inkomenspositie en de verdeling van de produktieve krachten. Het zeker ten dele speciale en afwijkende karakter van diverse economische vraagstukken in de land- en tuinbouw wordt door Horring even uitgewerkt vooral vanuit het aanbod, de vraag en prijsvorming van agrarische produkten.

Horring stelt tenslotte dat hij de benaming agrarische economie verkiest boven landhuishoudkunde, mede omdat men nu ook van economie en niet meer van staathuishoudkunde spreekt, en eveneens boven landbouw-economie, daar er vaak misverstand blijkt te bestaan over de inhoud van het woord landbouw.

Wij zijn het in dit opzicht met Horring eens en wij kunnen ons in het algemeen ook verenigen met de wijze waarop Horring het eigen karakter en de min of meer speciale problematiek van de agrarische economie omschrijft en beargumenteert.

F. W. J. Kriellaars.

DE FINANCIERING VAN HET MIDDELLANGE EXPORTKREDIET VOOR KAPITAALGOEDEREN, door Dr. A. de Jong, N.V. Uitgevers-maatschappij AE. E. Kluwer, 1960, 148 blz.

Dr. A. de Jong promoveerde op 9 juni 1960 te Rotterdam op bovenvermelde dissertatie.

In hoofdstuk I stelt hij de vraag aan de orde waarom nog een verhandeling dient te verschijnen over de middellange exportkredieten en waarom over de financiering daarvan. Hij stelt deze vraag niet, omdat drie jaar tevoren Dr. Michels reeds te Rotterdam promoveerde op een interessant proefschrift, dat eveneens over het middellange exportkrediet voor kapitaalgoederen handelde en eveneens o.m. de financiering daarvan aan de orde stelde ¹⁾, doch omdat er

¹⁾ Zie de bespreking van dit proefschrift in Maandschrift Economie van januari 1958 door Prof. Dr. H. W. J. Bosman, blz. 237.

de laatste jaren in allerlei periodieken zoveel over is gepubliceerd. Naar de mening van Dr. de Jong, is totnogtoe niet verklaard „waarom de financiering van deze kredieten in vele gevallen zo moeizaam tot stand komt en vaker nog niet slaagt” (blz. 10) en daarin vindt hij de motivering voor een nieuwe verhandeling over het middellange exportkrediet.

Om tot zijn verklaring van het gesignaleerde verschijnsel te komen heeft de Jong nogal wat beschouwingen nodig over onderwerpen welke in verwijderd verband staan tot het middellange krediet. „Beschouwingen rond de financiering van het middellange exportkrediet voor kapitaalgoederen” zou o.i. als titel voor dit proefschrift de inhoud beter hebben gedekt. De samenhang tussen de verschillende hoofdstukken is niet altijd even duidelijk, van een gesloten betoog is nauwelijks sprake en dit maakt de bespreking niet gemakkelijk. We zullen moeten volstaan met enige losse opmerkingen over de afzonderlijke hoofdstukken.

Hoofdstuk II handelt over „Enige monetaire aspecten der internationale kapitaalbeweging”. We vinden hierin een elementaire uiteenzetting, waarvan men zich af mag vragen of die in een proefschrift thuis hoort, temeer daar ze uiterst oppervlakkig is en met het eigenlijke onderwerp weinig te maken heeft, zelfs niet als aanloop.

Hoofdstuk III handelt over „Internationale kredieten” en geeft onder meer een summier historisch overzicht daarvan. Dit overzicht is slecht gedocumenteerd. Hetzelfde geldt voor de in hoofdstuk IV gegeven beschrijving van de institutionele organisatie met betrekking tot de financiering der middellange exportkredieten in Groot-Brittannië, West-Duitsland, Frankrijk, Italië, Zwitserland, de Verenigde Staten en Nederland (par. 2 en par. 3). Hoofdstuk V geeft wat anders dan de titel „Het middellange exportkrediet in Nederland” zou doen vermoeden. Het behandelt exportkredietverzekering, internationale regels ten aanzien van de middellange exportkredieten en eindigt met een paragraaf over de „financiering van het middellange exportkrediet door de industrie”, waarin gewerkt wordt met een voorbeeld aan de hand van de balans „ener kapitaalgoederenproducerende onderneming” (blz. 62). Die balans blijkt opgesteld te zijn door de balansen van een tiental kapitaalgoederenproducerende ondernemingen samen te voegen en het totaal door 10 te delen. De ratio van deze samenvoeging is niet duidelijk. Zij speelt in het verdere betoog ook geen enkele rol.

Hoofdstuk VI draagt tot titel „De groei van achterlijk gebied tot onderontwikkeld gebied”. Het onderscheid tussen een achterlijk en een onderontwikkeld gebied is volgens de schrijver, „dat het laatste een meer dynamisch karakter heeft gekregen” (blz. 70). Deze vage nuance moge nieuw zijn, de inhoud van het hoofdstuk biedt geen nieuwe gezichtspunten. Het is ook niet mogelijk om de problematiek der economische ontwikkeling in luttele bladzijden te behandelen. De inhoud beperkt zich dan ook tot algemene opmerkingen.

In de hoofdstukken VII en VIII worden resp. de vraag naar middellange exportkredieten en naar de middelen ter financiering en het aanbod dezer middelen aan de orde gesteld.

Voor de analyse van de vraag wordt cijfermateriaal met betrekking tot de geschatte investeringsbehoefte in onderontwikkelde landen gebruikt dat dateert van 1949.

Vervolgens worden opmerkingen gemaakt over de structuur van de Nederlandse industriële export en de Nederlandse kapitaalgoederenexport. De conclusie van dit hoofdstuk is, dat wanneer de Export Financieringsmaatschappij zich op industriële exportfinanciering wil gaan toelagen, d.w.z. zich niet zal beperken tot vrijwel alleen scheepsbouw en een enkel ander groot krediet, zij de beschikking zal moeten hebben over een fonds van f 400 miljoen (blz. 105). Hier verwijst de schrijver voor de eerste maal in een voetnoot naar het proefschrift van Michels, waarin gesteld werd dat het benodigde bedrag „ergens tussen de f 300 en f 500 miljoen” zou kunnen liggen¹⁾. In een later in Economie

¹⁾ T.a.p. blz. 107.

verschenen artikel heeft Michels deze schatting verhoogd in die zin, dat het bedrag „zich de eerste 3 jaar zal bewegen tussen de f 400 en ruim f 600 miljoen”¹⁾).

In hoofdstuk XIII, dat over het aanbod der financieringsmiddelen gaat, mogen enkele merkwaardige uitspraken worden gesignaleerd zoals: „De markt voor risicodragend kapitaal... is de enige plaats waar de industrie risicodragend kapitaal kan aantrekken” (blz. 111) en „zoals in het voorgaande betoogd, kan een deel van de vraag naar kapitaal door de industrie bevredigd worden door risicomijdend kapitaal; ten dele weer door tussenkomst van het bankapparaat, voorzover dat de verantwoordelijkheid wil aanvaarden voor de financiering van risicodragend kapitaal door middel van risicomijdend kapitaal” (blz. 112).

Het laatste hoofdstuk heet „Overweging en Resumptie”. Hoewel dit interessante beschouwingen bevat blijkt het niet alleen een overweging en resumptie van het voorafgaande te zijn, want er worden weer nieuwe elementen ingebracht, met name komt er nu ook de economische integratie aan te pas.

Uit het voorafgaande moge zijn gebleken, dat wij niet veel waardering kunnen opbrengen voor deze wetenschappelijke publikatie. Dit betekent niet, dat daarin geen interessante en belangrijke dingen worden gezegd. Wij erkennen ook, dat de Jong zich voor een moeilijke opgave heeft gesteld. Het is niet gemakkelijk om op een thema, dat reeds door verschillende schrijvers werd uitgewerkt nog een aantrekkelijke variatie te maken. Voor hen die met de verschillende onderwerpen welke in het boek aan de orde komen nog nimmer in aanraking zijn geweest, kan het ter algemene oriëntatie dienen.

C. F. Scheffer.

THE DEMAND FOR MEDICAL CARE, door Gordon Forsyth en Robert F. L. Logan. Uitgever the Oxford University Press, 153 blz.

Dit boekje is ontstaan uit een onderzoek, dat uitgegaan is van het Departement of Social administration in Manchester (Professor T. E. Chester, den lezers van dit blad niet onbekend) en het Departement of Social Medicine, en gefinancierd door de Nuffield Provincial Hospitals Trust.

Getracht werd om een inzicht te verkrijgen in de behoefte aan ziekenhuisbedden in een goed omschreven en gemakkelijk overzienbaar gebied, het Furness-schiereiland, dat tot Cumberland behoort. Het is een vrij sterk geïsoleerd gebied, grotendeels een landbouwstreek maar met een industriestad (Barrow) van 65.000 inwoners en een kleinere industriële plaats (Milloo) van 14.000 inwoners, die tezamen 65% van de bevolking herbergen.

De ziekenhuizen in dit gebied zijn ondergebracht in de „Barrow and Furness group of Hospitals” (955 bedden). De conditie waarin ze verkeren is zeer matig tot slecht. Tot de invoering van de National Health Service werkte er één specialist in dit gebied, een gynaecoloog. Sindsdien beschikt men over specialisten in de interne geneeskunde, kinderziekten, chirurgie, gynaecologie, verloskunde, orthopaedie, neus-, keel- en oorheelkunde en oogheelkunde.

Het onderzoek leidde tot de conclusie dat de werkelijke behoefte aan bedden voor de zgn. „acute” specialismen 2,5 per 1.000 inwoners zou zijn. Bij vergelijking met Nederlandse cijfers (4-4,5 per 1.000 wordt hier gewoonlijk aangenomen, overigens op arbitraire gronden), dient men te bedenken, dat men in Nederland niet beschikt over ziekenhuizen voor herstellenden en „pre-convalescent” patiënten, die de „acute” bedden helpen ontlasten en dat de ziekenhuizen voor chronologische zieken cq. verpleeghuizen er schaars gezaaid zijn (in het door de auteurs onderzochte gebied vallen 267 van de 955 bedden in deze categorie, die veelal gebruikt wordt voor patiënten, die in Nederland gewoonlijk in de algemene ziekenhuizen, maar ook wel in verpleeghuizen liggen).

¹⁾ Dr. J. F. Michels: Exportfinanciering, Maandschrift Economie, juni 1958, blz. 470.

Forsyth en Logan waarschuwen voor een dreigend teveel aan bedden als officiële cijfers worden aangehouden, die hoger liggen dan de hunne. Bedden worden altijd gebruikt en de implicatie van de auteurs is, dat van economisch (en sociaal?) onverantwoord gebruik sprake zou zijn in een deel der gevallen. Het is echter niet onwaarschijnlijk, dat eerder van een onbevredigde maar zeer reële behoefte sprake is in zulke gevallen, al kan toegegeven worden dat een verbetering van de voorziening met verpleging thuis en van de verzorging door de huisarts enige invloed zou hebben.

Alles bijeen betreft het hier een interessante verkenning van een moeilijk en ingewikkeld vraagstuk. De wat apodictische formulering van sommige „conclusies” doet hier niet veel van af. Het verlossende woord hebben de auteurs niet gesproken. De titel is ook wat te ambitieus voor een onderzoek naar de behoefte aan ziekenhuisbedden voor de acute specialismen.

„Medical Care” omvat heel wat meer.

J. B. Stolte.

MACHINES EN METHODEN VOOR HET KLEINE KANTOOR, door Laura Tatham. Uitgave van N. Samson N.V. te Alphen a/d Rijn. (Oorspronkelijke titel: Equipment and Methods for the smaller office; Nederlandse bewerking W. de Moll) 130 blz.

Dit boekje, dat deel uitmaakt van de Serie Winst uit de praktijkserie voor kleine en middelgrote bedrijven heeft zich ten doel gesteld een overzicht te geven van de belangrijkste kantoormachines, in het bijzonder hoe zij ten dienste kunnen staan van het kleinere kantoor.

In de inleiding worden enkele uiteraard summiere opmerkingen gemaakt van administratief-organisatorisch karakter. Ook in de overige hoofdstukken vindt men losse opmerkingen van deze aard, afgewisseld met praktische raadgevingen in verband met de besproken apparatuur.

Uiteraard is het werkje te beknopt om ook maar enigszins op volledigheid te kunnen bogen. In het boekje verspreid vinden we menige opmerking, die erop wijst, dat schrijfster resp. bewerker heeft kunnen putten uit een grote praktische ervaring.

Na de inleiding komen de volgende hoofdstukken voor: Correspondentie, Boekhouding, Order- en voorraadadministratie, Kopiëren, Opbergen en tenslotte een zeer uitvoerige lijst van in ons land gevestigde leveranciers en importeurs op het gebied van kantoormachines.

Het boekje is niet geschikt om bij het onderwijs te worden gebruikt en heeft in deze richting ook geen pretenties. Het is bij uitstek bestemd voor praktijkgebruik en de chef de bureau, vooral die van een nieuw op te richten of pas opgericht kantoor kan er veel in vinden waarmee hij zijn voordeel kan doen, waarbij de uitvoerige naamlijst van kantoormachines, en meubelen van veel gemak kan zijn.

Laat men zich niet afschrikken door de woorden „het kleine kantoor”. Een groot deel van de beschreven apparatuur komt in praktisch elk Nederlands kantoor, van welke grootte ook, voor.

H. H. M. Foppe.